

אפרים קורנא

למה, לפני תורה, פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'

סימן תרפח

אמרת שאתה תמה על הר"מ צמ"ז שפסק כשמואל דלמרי כל הישג צמעיני נקרא חוטא ואמרת כר"י אלעזר הקפר שאמר כן ודוקימנא לה בשטיה פ"ק דנדרים וקי"ל דליה הילכתא.

א שמא יאמר אדם הואיל והתאוה והכבוד וכיוצא בהן דרך רעה הן ומוציאין את האדם מן העולם, אפרוש מהן ביותר ואתרחק לצד האחרון, עד שלא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ישא אשה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבש מלבוש נאה אלא השק והצמר הקשה וכיוצא בהן כגון כומרי אדם, גם זו דרך רעה היא ואסור לילך בה: המהלך בדרך זו נקרא חוטא. הרי הוא אומר בנויר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש. אמרו חכמים ומה אם נויר שלא פירש אלא מן היין צריך כפרה המונע עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה: לפיכך צוה חכמים שלא ימנע אדם עצמו אלא מדברים שמנעה התורה בלבד ולא יהיה אוסר עצמו בנדורים ובשבועות על דברים המותרים. כך אמרו חכמים לא דייך מה שאסרה תורה אלא שאתה אוסר עליך דברים אחרים: ובכלל הזה אלו שמתענין תמיד אינן בדרך

תשובה יומר ממה שאתה תמה על דברי הר"מ אני תמה עליך שאתה לשמואל טועה ושמואל לא ידע להקל אמוראי דלמרי נויר חוטא הוא. ואפילו הייתה שטיה גמורה כמו שאתה סבור הלא איכא שמואל דלמורא הוא ופסיק הכי וכלי דליחמר בגמרא לאו כללין גמורין הן דלא ניפוק כלל מהנהו כלל דלמרי יחיד ורבים הלכה כרביס וכלל הלכה כרבי מתניו ולא מתניו וכן כל שאר כללין דליחמר צעירי דין. הלא איכא דוכתי¹² דנפקי מינייהו.

למה, מורה נבוכים ח"ג, סוף פ' ל"א

טעמה של הנוזירות⁴⁵ ברור מאוד. היא באה להפריש משתיית היין, אשר כילה את הראשונים ואת האחרונים. רבים ועצומים כל הדרגים⁴⁶. וגם אלה ביין שגו ונבשךר תעו, כהן ונביא שגו בשכר, נבלעו מן היין, תעו מן השכר, שגו ברואה, פקו פליליהן (ישעיה כ"ח, 7). לכן בא מדין הנוזירות, כמו שאתה רואה, האיסור (לטעום) מכל אשר יצא מגפן היין (שופטים י"ג, 14)⁴⁷ לשם הרחקה יתרה כדי שהאנשים יסתפקו במה שהכרחי מן היין. כי מי שמתנזר ממנו נקרא קדוש (במדבר ו', 5), ודרגתו בקדושה הושוותה לדרגת כהן גדול, עד שלא יטמא אפילו לאביו ולאמו (במדבר ו', 7) כמוהו. כל הכבוד הזה להיותו פורש מן השתייה⁴⁸.

תרפח. לעיל תלא (א). 1 פ"ג מהל' דעות ה"א. 2 העניית יא, א. 3 צ"ל שר, ובסמוך צ"ל אוקימנא, וכ"ה לעיל שם, ובד"ו הגיהו שסבר כר', והוא שיבוש. 4 י, א. 5 לעיל שם נוסף, כשיטה, וע"ל שיר. 6 צ"ל תנאי, ולעיל שם ליתא ח"ז. 7 לעיל שם נוסף, כללי. 8 לעיל

48. גישה שונה כלפי הנוזירות מכי הרמב"ם ב"שמונה פרקים", פרק ד' (רמב"ם, הקדמות, מהד' שילת, עמ' רלז-רלט, שפכ-שפר; והשוו שם, עמ' רפג-רפו; מהד' הרב קאפח, ניוקן, עמ' שפכ-שפה) ובמשנה תורה, ספר המדע, הלכות דעות, פרק ג', הלכה א. השוו לוינגר, נדירות; דוידסון, דרך האמצע, עמ' 51; ישפה, שלילה, הערה 13 בעמ' 97-98.

למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'

אינה לוקה: כג מי שנדר נדרים כדי לכונן דעותיו ולתקן מעשיו הרי זה נאה ומשובח. כיצד כגון מי שהיה זולל ואסר הבשר עליו שנה או שתיים. או מי שהיה שוגג בין ואסר היין על עצמו זמן מרובה. או שאסר השכרות לעולם. וכן מי שהיה רודף שלמונים ונבהל להון ואסר על עצמו המתנות או הניית אנשי מדינה זו. וכן מי שהיה מתגאה ביפיו ונדר בנוזיר וכיוצא בנדורים אלו. כולן דרך עבודה לשם הם ובנדורים אלו וכיוצא בהן אמרו חכמים סייג לפרישות נדרים: כד ואע"פ שהן עבודה לא ירבה

למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'
למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'

למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'

של מצורע: יד האומר הריני נוזיר אם אעשה כך וכך או אם לא אעשה וכיוצא בזה הרי זה רשע ונוזירות כזו מנדרי רשעים היא. אבל הנודר לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח והרי נאמר בו נזר אלהיו על ראשו קדוש הוא לה'. ושקלו הכתוב בנביא שני ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנוזירים:

מיתום: סבר לה כשמעון הצדיק. דמיר לטע שמיש-בלוטי טבל לפי שמעון הצדיק: לא אכלתי-אנשים נזיר טמא. דמיר שמישטל מניל טלס ולמ"כ מנה ימי מיתום אבד ומלכותו טלס לא טבל טעמא מפרס לקמן: בא למי אדם אחד. טבל להקריב קרבן מיתום ולגלג טעמי: ופחו יציר עלי. ממוך טרמיטי מניס טרמי כל ק טבל נמננר פלי יציר ונקט לביטול ליד ממשום רשע לטוולד מן הטלס: אמרתי לו. ק אמר בעלמו: עליך הכתוב אימר איש רי יליא כר. דמיט לסי טלס טמס:

איכא לסיסר סבר לה כשמעון הצדיק דתניא אבי (רבי) שמעון הצדיק סימי לא אכלתי אנשים נזיר טמא אלא איד פקס ארת בא אדם איד נזיר מן הדרום והאיתו שדא יפה עיניו וטוב רמי וקדושתו טווחת לו חלחלים אמרתי לו בני מה ראית להשיחית את שעריך זה הטאה אבד לי רעה הייתי לאבא בעדי הלכתי למלאות סיס מן המעיין ונפתלתי בבבואה שלי ופחו עלי יציר ובקש לפרחי מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שדא עוזר לחיות רבה חלוקה העבודה שאנלך לשמיס מד עמרתו תשקויו על ראש אמרתי לו בני כמך ידכו נזיר נוחח בישראל עליך הכתוב אמר איש כי יפלא לנזיר נזיר להזיר לה'...

בריך רחמנא דסייען

למה מורה פ"ג גה' ד' ד' ד' ד'

רמב"ן ו (יד) וטעם החטאת שיקריב הנוזיר ביום מלאת ימי נזרו לא נתפרש⁶⁴, ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנוזירות, כי הוא עתה נזיר בקדושתו ועבודת ה', וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלהיו, כענין שאמר ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנוזירים (עמוס ב יא), השוו אותו הכתוב לנביא, וכדכתיב כל ימי נזרו קדוש הוא לה' (לעיל פסוק ח), והנה הוא צריך כפרה בשונו להטמא בתאוות העולם⁶⁵.

הצריך בקיום המצוה ממנו, ויקדש עצמו מן היין במיעוטו כמו שקרא הכתוב הנוזיר קדוש (במדבר ו ה), ויזכור הרעות הנזכרות ממנו⁶² בתורה בנח⁶³ ובלוטי⁶¹. וכן יפריש עצמו מן הטומאה אע"פ שלא הוזהרנו ממנה בתורה, כענין שהזכירו⁶¹ בגדי עם הארץ מדרס⁶⁶ לפרושים⁶⁷ וכמו שנקרא הנוזיר קדוש (שם ח) בשמרדו מטומאת המת גם כן, וגם ישמור פיו ולשונו מהתגאל בריבוי האכילה הגסה⁶⁸ ומן הדיבור הנמאס, כענין שהזכיר

ועוד אפרש זה בע"ה⁶⁶. וטעם הכתוב שאמר כי קדוש אני ה' אלהיכם, לומר שאנחנו נזכה לדבקה בו בהיותנו קדושים, והנה זה כענין הדיבור הראשון בעשרת הדברות, וצוה איש

ויקרא קדוש, כי יפלא לנזיר נזיר להזיר לה'...

ראובן רצה לעלות לא"י ונדד שלא יאכל כשר ולא ישתה יין עד שיעלה לא"י חזק משכחות רי"ט. וירינו רבינו אם ראובן זה עבר בהיותו נודד ואם יש לו בר היתר אם לאו:

תשובה מי שנדר זה עבר על דברי תורה וכל יום שהוא עומד בנדוד הוא עובר חוטא נפשו והתורה לא החירה לאדם שיעצר עצמו ואין הפרש בין מי שמצער נפשו או מי שמצער חבריו. ולסיבה זו אין האדם חייב במה שמורה על עצמו במה שהוא חייב מיתה או מלקות כמי שהוא חייב במה שמורה על עצמו ממון. וכבר אמרו ז"ל (נדרים כ"א.) במה שאמר הכותב בנידד וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיור נפש חטא אלא שצער עצמו מן היין. ואם נקרא חוטא מי שצער עצמו מהיין בלבד כי יש שיקרא חוטא מי שהוא מצער עצמו מן היין ומן הבשר.

והראוי שישאל בגדר זה לחכם מומחה ויחיד אותו לו או לגי' תיח' ואע"ג דאינם מומחין. והפחת שיפחת לעצמו הוא שאם היה יודע שהתורה לא תחיד לו זה לא היה נודד. וירידעו את הנודד הזה מה שאמרו רי"ל (נדרים ס. ב.) על הנודד שהוא כאלו בנה במה והמקיימו כאלו הקיב עליה קרבן. וראוי מהר להודיעו זה וישאל על נדרו ויורה לו כפי מה שגזרה התורה וכן הלכתא: ב.

כתיב במסעור גמי' מן האו' זילב
על כ' אשר נברש מאו' זילב
אשר כרס נדר'ני (גז'ול) וזמ'ג
א' הספר יואם וזילב וזמ'ג
ואי' א'ט גשר, ותכ' ג'ול ג'ול
(ו'ד'ר כ' י'ד'ק' (ק'צ'ר) ג'ול ג'ול
כ'ש' (א'כ' ג'ין) (ג'ול) ג'ול
וכן ע"ן ג'ס' חוק' (ה'ו'ו'ה) ג'ול
ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול
ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול
ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול
ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול ג'ול

הדרן עלך עגלה ערופה וסליקא לה מסכת סוטה

יש טעמות כסוד במשנה מאלה זה (אין התייש האריך לזכות ליתא במשנה אלא בנייהא נע"ל דף כ"ז)
רבו פנחס בן יאיר אומר (ס"א) והרות מביא לירי וריות) וריות מביא לירי נקיות ונקיות מביאה לירי מורה וסורה מביאה לירי פרישות ופרישות מביאה לירי קדושה וקדושה מביאה לירי ענה וענה מביאה לירי יראת, רשא ויראת חטא מביאה לירי חסידות וחסידות מביאה לירי רוח הקדש ורוח הקדש מביאה לירי רעותה רבמים ורעותה רבמים בא ע"י אליהו הנביא וז'ל כמורה ביסמו יבא וינאלט כירא

כ'ט'א' מ'א'ת'ה
ל'י' ג'א'ב'ה

פירוש הכ"ז א' א'א'וס פ"ב

(יא) ואקים. עוד עשיתי עמכם טובה גדולה שלא עשיתי עם כל עם, כדי שתהיו נבדלים מכל עם ותהיו רבקים ב'. שהשתי רוח נבואה בכם, ועל זה אמר משה ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה (שמות לג טו). וטעם מבניכם, אפילו הנערים כשמואל וירמיה, כל שכן הזקנים שיש בהם חכמה: ופ'ב'ח'ו'ר'י'כ'ם' ג'נ'ו'ר'י'ם'. אפילו הבחורים שדרכם ללכת אחר תאות הבשר והיין, נתתי בהם רוח טהרה שינורו מן היין ויהיו קדושים לי, כי היין הוא המביא האדם לרדוף אחר תאות הבשר. ובכל זה הפרשתי אתכם מכל עם, כדי שתהיו קדושים ולא חטאו כשומאת עמי הארץ:

סימן שיט' טרדילא

שאלת מי שנדר לחמירי שלמהווי האלנה שלשה פעמים והתלמיד יתעשרו כל אוחו ומן כמה שלעתי, ואם ישנו אחד מהם יאמר בשם יין, ומלא התלמיד קשה לשמוע ולא יוכל לסבול עמל למודו, ונפחד ממנו ויבא ליסורו בשם יין ונעשה טלם. וישמע חסד ואמר לו שימיר נדרו, בשם הארז לך אהל ואלי נדרתי לו גרסיס ועל דעם רבם ונחמנו נפשי, ויודע שכבר התלמידי בלסור הנדר ואמר שיתעשר לך יסורי. השיב החכם, אעפ"י שאל הנדר הריני ממיר לך, ואתפי' שנתעשה על דעם רבם לנדר מלוא ממירן לו, והוא אהל דבר מלוא. שלש ממננה בשם יין לא מולל לנפשו נחמיה, ומה שגדרת פני דעם נחמיה פני. חזרתי ואמרתי

א'ו'ת' ה'ר'ס'ג'א' / ע'ג'

תשובה מה שאמרת שכבר מל הנדר ואמר שאל לך ה'ס'ר, זה רחמי גרם לך סגוף הגוף הריבה. דאדרבה לין ממירין גלגל עד שיחול הנדר, דלאסיקולא בשליה. פרק במרה דנדרים'.

ומה שאורה החכם שאל דעם רבם יש לו הפרה לנדר מלוא. בלמה רי"ט אמר, שלא על כל דבר מלוא אמרו אלף על מלוא שהכל מתקיימן שלא על דעם נן נדר, כעושה דמקרי דרדקי. דדבר ידוע בלמה שלא סדריהו אם היו יודעין שלא ימלאו דדייק כוונתו, אלא על מלוא אמרת אם היו היינו דקאמר חסד מי הא דהוא מקרי דרדקי, דמשמע דוקא מי הא. אלא אמרם אומרים. שהוא היין לכל דבר מלוא. דמקום מלוא לא נדרו, דמשמע לנאורה מתמכת מכות. בשמעתא דעלו ולא עטלו. ומל מקום דהא נמי מלוא שהכל מתקיימן זה הא, שאין המקום עממו יכול לעמוד על המורה ועל הפעול, וכבר אמרו, צד יד דיימי' כמעניתא לנא ליתול שרומיה, והכל לפי טעמו של צד אלס', יש שאול פת חמלה ומתעין דניחל וסבירי' שאמרתי ויחמו לנו מן הירושמי' ויהיה טובים, ויש ממנוגנין בטאין ויטין על קיר הבשר, וכל אחד נוטה לפי מה שימלא בטנו.